

LA GUERRA DE SUCESSIÓ I LA PÈRDUA DE L'ESTAT

1 L'ONZE DE SETEMBRE DE 1714

El final de la Corona d'Aragó

L'Onze de Setembre representa el final de la Corona d'Aragó, que en aquell moment era composada pel Principat de Catalunya, el Regne de València, el Regne d'Aragó, el Regne de Mallorca i Sardenya.

Nàpols i Sicília, encara que amb forts vincles, havien estat separats pel rei l'any 1.555. El Rosselló, el Vallespir, el Conflent i part de la Cerdanya havien estat cedits a França pel tractat de pau dels Pirineus.

Volem cridar l'atenció que a part de perdre's tota l'estructura social i política de cadascuna de les parts, es perd un ens superior i estructurat, que s'havia nat construït durant segles: el nostre Estat.

Hi ha qui ha volgut assenyalar que va ser un fet de progrés la destrucció de la Corona d'Aragó. Però en cap moment no va ser un progrés, ni econòmic, ni social, ni polític. Castella no va pretendre en cap moment millorar la situació dels estats de la Corona d'Aragó, donant una solució superior, i únicament la va guiar la rapinya econòmica, la possibilitat d'augmentar les lleves de soldats i l'assimilacionisme cultural. Únicament l'actitud dels naturals del país, haguessin lluitat en una banda o l'altra, va permetre mitigar el desastre, redreçar el país i iniciar la recuperació.

Foto: © Jordi Penarroja

Caricatura al·legòrica del rei Felip de Borbó, apareguda en un romanço publicat a la seva mort.

Manifestants de l'Onze de Setembre de 1977, a Barcelona, prop del monument a Rafael Casanova.

Durant el setge de Barcelona els combats foren acarnissats, d'una gran duresa. Si el 3 de Setembre de 1714 es rebutjà encara una proposta de capitulació, algunes unitats arribaren al moment de la capitulació, l'Onze de Setembre, havent enregistrat un 80 % de baixes.

LA GUERRA DE SUCESSIÓ I LA PÈRDUA DE L'ESTAT

2

ELS CATALANS I LA CASA D'ÀUSTRIA

Una monarquia pluriestatal

Al començament del segle XVIII hi ha als països de la Corona d'Aragó un corrent de simpatia envers la Casa d'Àustria, que ve en part de la visió que té de govern d'un imperi de tradició política no absolutista i en part pel carisma d'alguna de les seves personalitats. Aquest sentiment no es manifesta respecte a la francesa Casa de Borbó.

Malgrat tot, en l'antagonisme i enfrontament que es produeix entre Castella i la Corona d'Aragó, una es decanta per l'opció dinàstica més afí i l'altra, per reacció, per simpatia o per interès, tendeix cap la contrària.

Una bona solució hauria estat la proposada pel Papa, que plantejava com a sortida del conflicte que Felip V de Borbó fos rei de Castella i que l'Arxiduc Carles d'Àustria governés la Corona d'Aragó, promentent aquest que hi incorporaria Nàpols i Sicília i restituiria a Catalunya els Comtats del Nord.

Perduda la guerra, molts catalans s'exili- en i troben acollida a la cort de Viena i per tot l'imperi, participant en les campanyes contra els turcs.

Croat de Carles III d'Àustria, moneda encunyada a la ceca de Barcelona, l'any 1.706, amb l'efígie del rei dels catalans.

Foto: © Jordi Peñarroja

Torre del Rei, a Orpesa de Mar. Aquesta fortificació defensiva contra les incursions de pirates nordafricans i turcs fou bastida durant el regnat de Felip I.

Imatge de Sant Vicenc Barquer, sostenint un vaixell que enarbora la bandera amb la creu de Sant Jordi, pròpia de la Generalitat de Catalunya.

LA GUERRA DE SUCCESSIÓ I LA PÈRDUA DE L'ESTAT

3

LA GUERRA DE 1640

El primer gran enfrontament amb Castella

Castella pateix una decadència, iniciada ja al segle XVI, que es fa del tot evident a partir de la desfeta de l'Armada contra Anglaterra el 1588, i s'accentuarà amb la davallada del seu poder militar després de la derrota a la batalla de Rocroi, el 1643. La política de Castella torna decididament a orientar-se a partir de llavors cap a un expansionisme imperial a la Península.

Portugal, amb el suport d'Anglaterra, aprofita l'avinentesa per deslligar-se de Castella i de la branca peninsular de la Casa d'Àustria.

La crisi oberta entre Castella i Catalunya planteja un altre enfrontament militar. *El Rei, nostre senyor, declarada ens té la guerra*, expressa el sentiment popular. Els catalans es neguen a pagar nous impostos per mantenir les guerres exteriors del rei i s'enfronten als exèrcits castellans, establerts al país amb l'excusa de prevenir una invasió francesa.

Després d'haver arribat a constituir-se en República, Catalunya accepta de mantenir l'estatu quo anterior en no trobar una sortida millor.

Al segle XVII l'espasa i el sabre eren encara armes de combat eficaces.

Foto: © Jordi Peñarroja

Palau dels reis de Mallorca, a Perpinyà. L'escapçament del Principat, amb la cessió a França el 1.659 del Rosselló, el Vallespir i part de la Cerdanya fou la conseqüència més greu de la guerra de 1640.

RELACIO
VERDADERA DELS
BONS SVCCESOS DE LA ARMADA
 del mar del Rey Christianíssim Lluys XIII. que
 Deu garde, en los mars de Cathaluña, y dels que
 van succehit en lo exercit de terra en lo Camp,
 ab lo estat en que està la ciutat de Tarragona; y
 vna Carta que trubaren ab vn vaxell del Vir-
 rey de Mallorca, que anava al
 Comte Duch.

Ab Llicencia · En Barcelona, en la Estampa de Jaume Romeu,
 deuant S. Jaume, Any 1641.

Abans de l'aparició de la premsa periòdica, els impressors publicaven ocasionalment fulls amb notícies, especialment en temps de guerra.

CATALUNYA L'ANY 1700

Atracció demogràfica i redreçament econòmic

Durant els segles XVI i XVII Catalunya enregistrà una forta immigració occitana, atreta per les millors condicions de vida. L'expulsió de moriscs fou irrellevant, demogràficament parlant, afectant menys de 4.000 persones i representant la pèrdua de només un 1% de la població. Malgrat la influència de la pesta negra i les baixes de les guerres, la població del Principat experimentà un creixement entre els 364.000 habitants del cens de 1.591 i els 406.280 del cens de 1.719, el primer després de la guerra.

Catalunya tenia en el seu ordenament constitucional la submissió del Rei a les Corts com a pas previ per a emprendre guerres exteriors. És per això que rebutjà al segle XVII finançar les guerres exteriors del rei amb cessió impostos i rebutjà igualment la *unió d'armes*, o formació d'un únic exèrcit reial amb participació catalana. L'enfrontament decidit amb la política reial, d'inspiració castellana, conduí a la Guerra dels Segadors, que se saldà amb el manteniment de les institucions i la pèrdua de la Catalunya nordpirinenca, cedida pel rei als francesos amb ignorància de les institucions del país.

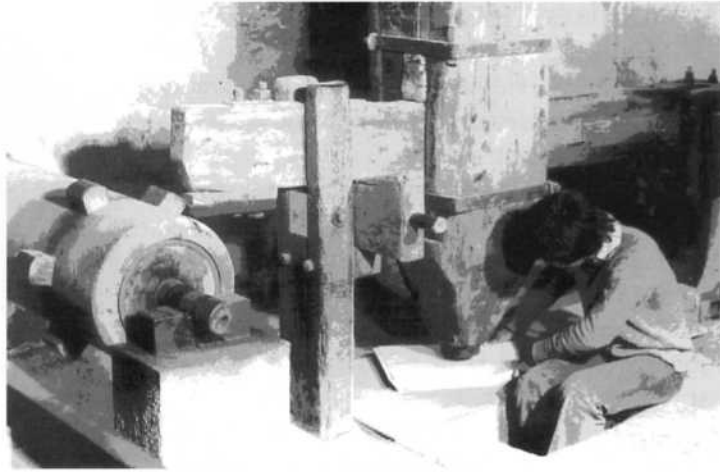

Foto: © Jordi Peñarroja

Martinet de setinar, al Molí-Museu Paperer de Capellades. La indústria paperera catalana era próspera i exportadora.

Vista de Lleida. Els borbònics convertirien la Seu en caserna.

Una vista de Tarragona al segle XVIII, des del camí ral a Barcelona. Els millors camins de l'època eren, i ho serien encara durant força temps, els traçats de les antigues vies romanes.

Foto: © Jordi Peñarroja

La indústria tèxtil estava organitzada en petits obradors. Teler manual, semblant als usats llavors per tot Europa.

